

KEEL *ja* KIRJANDUS

E E S T I N S V

T E A D U S T E

A K A D E E M I A

ja

E E S T I N S V

K I R J A N I K E

L I I D U

A J A K I R I

Nr. 9 • SEPTEMBER • 1973 • XVI AASTAKÄIK

Eesti selts Bakuus

Möödunud sajandil ja käesoleva sajandi algul rändas eestlasi mitmesugustel põhjustel välja Kaukaasiasse. Osa neist asus elama Bakuusse. Viibides sünnimaast kaugel, pidasid Bakuu eestlased omavahel tihedat sidet. Pikemat aega taotlesid nad luba oma seltsi asutamiseks. Lõpuks saidki nad Bakuu linnapealt vastava loa.

Juba 1906. a. oli Bakuu linnapea kinnitanud üldeeskirjad rahvuslike seltside ja ühingute kohta.¹ Bakuu Eesti Selts asutati 1910. a. Seltsi eesmärgiks oli Bakuu ja tema ümbruskonnas elavate eestlaste kultuuriliste, moraalsete ja majanduslike vajaduste rahuldamine.

Seltsil oli oma raamatukogu, lugemistuba ja laulukoor. Korraldati koosolekuid, kohtumisõhtuid, loenguid, kontserte, pidusid ja näitemänguetendusi. Peale selle aitas selts oma liikmeid töö otsimisel ning andis majanduslikku abi neile, kes seda vajasis. Seltsi liikmeskonda kuulus ka lätlasi, venelasi jt.

Bakuu Eesti Seltsi esimeheks oli K. Seller.

Seltsil oli 13 punktist koosnev põhikiri.² Vastavalt sellele toimusid korralised ja erakorralised üldkoosolekud, esimesed neist iga aasta jaanuaris.

Aserbaidžaani RAKA-sse on talletatud Bakuu Eesti Seltsi protokollid 3. märtsist 1910 kuni 21. märtsini 1920.³ Siin leidub 27 protokollit seltsi koosolekute kohta. Ainult üks neist on venekeelne, kõik teised on kirjutatud eesti keeles. 30. mail 1910 toimunud koosoleku protokoll sisaldab andmeid eestlaste kohta, kes elasid tollal Kaukaasias. On säilinud ka Bakuu Eesti Seltsi registreerimisvihi-
kud,

arvult neli.⁴ Need on koostanud Heinrich Tomson ja Jaan Oja. Seltsi liikmete hulgas oli inimesi mitmesugustelt aladelt. Igale lehele või registreerimiskaardile on eesti ja vene keeles kirjutatud eluloolisi ning ametialaseid andmeid liikmete kohta (neid oli umbes 50). On säilinud ka üks väljaläinud kirjade toimik.⁵ Nagu sealt nähtub, oli Bakuu Eesti Seltsil sidemeid ka teiste omataoliste seltsidega. Nii näiteks paluvad 1914. a. oktoobris Bakuu Eesti Seltsi esindajad Heinrich Tomson ja Karl Lemmegas Bakuu Läti Seltsilt ruume oma koosoleku pidamiseks.

Üksikuid teateid Bakuu Eesti Seltsi kohta leidub ajalehes «Bakinskije Gubernskiye Vedomosti».

B a k u u

Vagif Arzumanov

Venekeelsest käsikirjast
tõlkinud N. B a s s e l

Toimetuselt. Ilmselt siis on tegemist samasuguse väljarändajate seltsiga, nagu neid on olnud mitmetel aegadel mujalgi. Ja sellisena — ehkki tal pole mingit erilist tegemist kirjandusega — tohiks ta meile huvi pakkuda kui omaaegsete rahvastevaheliste kokkupuudete tunnustaja. Loomulikult on selletaolised allikandmed kohalikest ja kaugetest arhiividest meie teadlasile peaaegu avastamatud ja eeskätt sellepärast võlgneme tänu Aserbaidžaani TA Nizami-nim. Kirjandusinstituudi aspirandile V. Arzumanovile, kes oma arhiivitöös neile materjalidele sattus ning nüüd nende olemasolust eesti teadlasi informeerib. Kahtlemata tahaks lugeja kõnesoleva seltsi tegevusestki lähemalt kuulda, kuid sellega tutvumiseks oleks vaja, et mõni meie säilitamisasutus (ENSV RAKA? Kirjandusmuuseum?) muretseks asjaomaste allikmaterjalide mikrofilmid meie uurijate kättesaadavusse.

¹ Aserbaidžaani NSV RAKA, F 46, nim. 2.

² Aserbaidžaani NSV RAKA, F 283, nim. 1, s.-ü. 3, l. 1—3.

³ Sealsamas, s.-ü. 1, l. 1—36.

⁴ Sealsamas, s.-ü. 5, l. 1—42.

⁵ Sealsamas, s.-ü. 4.